

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра банківської справи

Допущено до захисту

Завідувач кафедри _____ Л.В. Кузнєцова

“ _____ ” _____ 2019 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси та кредит»
за спеціалізацією «Банківська справа»
на тему:
«Надійність банку та методи її визначення»

Виконав: студентка 4 курсу, групи 1
факультет фінансів та банківської справи
спеціальності 6.050100 «Фінанси та кредит»
МАСТЕРЮК К.Х.
Керівник: к.е.н., ст.викладач
ШМУРАТКО Я.А.

ОДЕСА – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОБГРУНТУВАННЯ НАДІЙНОСТІ БАНКІВ.....	6
1.1 Поняття надійності банків, класифікація та показники вимірювання.....	6
1.2 Нормативно-правові акти щодо регулювання надійності банку.....	15
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА НАДІЙНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ.....	21
2.1 Аналіз установ банківської систем в цілому.....	21
2.2 Основні показники АТ КБ «Приватбанк»: активи, пасиви, капітал.....	35
2.3 Оцінка надійності АТ КБ «Приватбанк».....	41
Висновки до розділу 2.....	48
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ НАДІЙНОСТІ БАНКІВ В ПОСТКРИЗИСНИЙ ПЕРІОД.....	49
3.1 Міжнародний досвід оцінки надійності банківських установ.....	49
3.2 Рекомендації та пропозиції щодо підвищення надійності АТ КБ «Приватбанк».....	57
Висновки до розділу 3.....	67
ВИСНОВКИ.....	69
Список використаних джерел.....	71

ВСТУП

Актуальність дослідження обумовлена тим, що у сучасних умовах діяльність банків є найважливішою частиною економічної системи країни. Від того, на скільки надійна і стійка банківська система залежить стабільність національної економіки. Банкрутство навіть однієї кредитної організації може негативно позначитися на стані всіх фінансових інститутів. Таким чином, забезпечення надійності комерційних банків стає однією з ключових завдань банківського менеджменту. Першими на перепади в економіці країни реагує саме банківський сектор. Від надійності банку залежить, чи будуть клієнти співпрацювати з ним під час економічної кризи.

Дослідження різних точок зору не дозволяє дати єдино вірне визначення надійності комерційного банку. Багато експертів економіки сходяться на думці, що надійність банку - це здатність функціонувати без труднощів протягом певного проміжку часу. Ті ж експерти визнають, що треба розрізняти поняття «надійність» з поняттями «кредитоспроможність» і «стійкість». Кредитоспроможність - це можливість банку розрахуватися за зобов'язаннями, а надійність - здатність викликати довіру клієнтам, отже, «надійність» - більш широке поняття. Саме від постановки цілей і залежить, які критерії будуть використовуватися для оцінки.

Кожен з економічних суб'єктів переслідує власну мету, отже метою дослідження об'єктивна та актуальна методика визначення надійності банківської установи як економічного поняття та практичної надійності окремої банківської одиниці: АТ КБ «Приватбанк».

Метою роботи є дослідження та вплив надійності на функціонування банківської установи на прикладі АТ КБ «Приватбанк» з урахуванням криз та реформ останніх років. АТ КБ «Приватбанк» складає майже четверту частину всієї банківської системи країни, будучи системно важливим і

найбільшим ощадним спеціалізованим банком, обслуговуючим третину вкладів населення країни.

Даній темі приділяється значна увага з боку науковців та практиків банківської галузі. Великий внесок у дослідженні надійності банківських установ внесли наступні українські науковці: А. Буздалін, Л. Батракова, А. Рассказова, М. Зверяков, Л. Кузнецова, В. Коваленко.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення надійності у банківських установах України.

Відповідно до поставленої мети, завданнями дослідження є:

- визначити сутність поняття «надійності» банківської установи;
- ознайомитись з нормативно-правовими актами щодо організації діяльності банків України та визначення їх надійності, фінансової стійкості;
- провести аналіз сучасного стану надійності банківських установ України;
- оцінити рівень надійності АТ КБ «Приватбанк»;
- проаналізувати основні показники АТ КБ «Приватбанк»: капітал, активи та пасиви;
- розглянути досвід зарубіжних дослідників у оцінці надійності банків;
- розробити пропозиції щодо зростання надійності української банківської системи в цілому та конкретно АТ КБ «Приватбанк».

Об'єктом дослідження є рівень надійності банківських установ України у посткризисний період.

Предметом дослідження є теоретично – методичні аспекти формування надійності міжнародних та вітчизняних банківських установ.

У процесі написання дипломної роботи автором використано низку методів, зокрема: загальнонаукові методи, а саме теоретичного узагальнення та синтезу – при формуванні терміну «надійність», логічного аналізу – діагностиці рівню надійності та фінансової стійкості банків України, порівняння – співставлення економічних нормативів та індикаторів

фінансової стійкості банківських установ за 3 роки та аналіз надійності АТ КБ «Приватбанк».

Інформаційну базу дослідження становлять матеріали фахових періодичних видань, закони та нормативно-правові акти органів державної влади, до видання яких віднесено регулювання діяльності КБ в Україні; дані Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, аналітичні та статистичні матеріали Національного банку України, фінансова звітність КБ, офіційні ресурси мережі Інтернет.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження доповідалися та отримали схвальну оцінку зокрема: на науково-практичній конференції молодих учених та студентів ОНЕУ та були надруковані в «Збірнику наукових праць студентів кредитно-економічного факультету» (м. Одеса 2017 р.).

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі на здобуття освітнього ступеня бакалавра наведено теоретичне узагальнення і вирішення завдань, які полягають у визначенні теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо зростання надійності банків України.

За результатами виконаної кваліфікаційної роботи зроблено наступні висновки:

1. На основі аналізу теоретичних напрацювань розглянуто сутність поняття «надійність» та її вплив на економічний стан банків, а також зв'язок надійності з фінансовою стійкістю, стабільністю та ліквідністю банку.

2. Визначено нормативно-правову базу, яка регламентує регулювання надійності банківської установи з урахуванням економічних нормативів та індикаторів фінансової стійкості, закріплених НБУ.

3. Проведено оцінку діяльності банків України у посткризисний період, а також визначено взаємозв'язок між рівнем надійності та значенням кожного економічного нормативу, встановленого НБУ. Таким чином, чим вищі значення нормативів капіталу та ліквідності та чим нижчі значення нормативів інвестування та кредитного ризику, тим більший рівень надійності банку. Дослідження дало змогу стверджувати, що з підвищенням кредитного ризику та ризику при інвестиційній діяльності зменшується рівень надійності банківської установи.

4. Надана оцінка надійності АТ КБ «Приватбанк» на основі економічних нормативів, встановлених НБУ, та індикаторів фінансової стійкості, розроблених МВФ. Останні три роки банк стабільно виконує свої зобов'язання, дотримується усіх необхідних заходів для мінімізації впливу внутрішніх та зовнішніх криз. Рівень довіри населення є стабільно високим. Негативним чинником є лише зниження величини регулятивного капіталу.

5. Проаналізовано основні показники АТ КБ «Приватбанк»: капітал, активи та пасиви у динаміці. Цей аналіз довів, що банк достатньо успішно долає фінансові кризи, що мають місце на фінансовому ринку всередині держави та світовому масштабі; виконує свої зобов'язання, займається розробкою інноваційних проектів, що значно спрощують користування послугами для інвесторів, VIP-клієнтів та пересічних споживачів, автоматично роблячи банк більш привабливим у конкурентному середовищі. Усі перелічені чинники дійсно позитивно впливають на рівень надійності банківської установи.

6. Розглянуто основні та найвідоміші наглядові банківські рейтингові системи. Визначено, що у зарубіжному досвіді найбільш розповсюдженою є рейтингова система оцінки надійності банківських установ CAMELS, яка була створена у США у 1979 році Федеральною резервною системою. На сьогодні дана система CAMELS добре відома у всьому світі, в тому числі і на Україні, вона лежить в основі оцінки фінансової стійкості комерційних банків з боку НБУ.

7. Надано рекомендації щодо досягнення найбільш високого рівню надійності банківської системи України в цілому та конкретно АТ КБ «Приватбанк» шляхом уникнення та обмеження усіх можливих витрат та формування джерела для відшкодування витрат, що вже сталися; введення додаткового нормативу, пов'язаного з обмеженням кредитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ожегов С.І., Шведова Н.Ю. Тлумачний словник російської мови: 80 000 слів і фразеологічних висловів. - 4-е изд., М.: Вища школа, 1993. - 944 с.
2. Іванов В.В. Маркетинг / Пер. з англ. А.Н. Романова; Упоряд. В.К. Пермінов. - М.: Юніті, 1996. - 89 с.
3. Нестеренко О.Б. Ризиками зможуть управляти. Економіка і життя. 2004. №4. С. 54.
4. Буздалін, А. В. Надійність банку. Від формалізації до оцінки / А.В. Буздалін. - М.: Либроком, 2015. - 91 с.
5. Кузнєцов С.К. Банківська система. К.: Центр учбової літератури. 2016. - 117 с.
6. Фетисов Г.О. Надійність комерційного банку та рейтингові системи її оцінки. К.: Наукова думка, 2018. - 236 с.
7. Яницький А.О. Приватна історія. Злети та падіння найбільшого комерційного банку України. К.: Вісь. 2016. – 23 с.
8. Миколаєнко Ю.О. Фінансова безпека банківського сектору України. Теорія, методологія, практика. К.: Знання.2018. – 13 с.
9. Копилюк Є.Є. Банківські операції: навч. посібник . К.: Знання України. 2016. 78 с.
10. Рассказова А.О. Рішення з формування вартості банку та корпоративного клієнту: підручник. К.: КНЕУ. 2010. 62 с.
11. Левандовський О.Д. Банківські операції: підручник. К.: КНЕУ. 2002. 128 с.
12. Вашків П.Р. Банківська статистика: навч. посібник. К.: Економічна думка. 2013. 347с.
13. Івасов Д.Ю. Управління вартістю банку. Харків: Економіка без таємниць. 2015. – 444 с.

14. Коган Р.Д. Регулювання діяльності комерційних банків у сучасних умовах: підручник. Х.: ХНЕУ. 2017. 612 с.
15. Новікова В.В. Методологічні основи формування рейтингу надійності комерційних банків: підручник. Х.: ХНЕУ. 2000. 338 с.
16. Лютий І.І. Банківські інститути в умовах глобалізації ринку фінансових послуг. Кременчук : Центр навчальної літератури. 2005. – 118 с.
17. Азрілян А.Н. Великий економічний словник. К.: Економічна думка. 2000. 155 с.
18. Кошелюк Ю.М. Застосування рейтингів у банківському ризик-менеджменті. Фінанси України. 2016. №17. С. 58-63.
19. Чибриков Т.Т. Зміст та арифметика фінансової кризи. Банківська справа. 2009. №12. С. 110
20. Аверянова Л.К. Міжнародні банківські розрахунки: підручник. К.: КНЕУ. 2011. 163 с.
21. Ройна О.О. Банківська діяльність у Україні : навч. посібник. К.: Економічна думка. 2018. 61с.
22. Турбанов А.А. Банківська справа. Операції, технології управління: підручник. К.: КНЕУ. 2015. 100 с.
23. Зверяков М.І., Коваленко В.В. Сергеева О.С. Управління фінансової стійкістю банків: підручник. К.: «Центр учбової літератури». 2016. 520 с.
24. Хмизін О.В. Глобалізація банківського сектору світової економіки. Банківська справа. 2007. №12 . С. 49-55
25. Хандруєв А.А. Банкам криза не загрожує. Банківський огляд. 2005. №10. С.40-46
26. Валенцева Ю.Д. Стійкість банківської системи та розвиток банківської політики: навч. посібник. К.: Думка. 2018. 22 с.
27. Батракова Л.Г. Економічний аналіз діяльності комерційного банку: підручник. Суми: «Економічна література». 2017. 117 с.
28. Плисецький Д.Є. Банки в умовах нестабільності світових фінансових ринків. Банківська справа. 2018. №19 . С. 34-37

29. Буєвич С.Ю. Аналіз фінансових результатів банківської діяльності: підручник. К.: «Центр учбової літератури». 2018. 144 с.
30. Буздалін А.В. Експертна система аналізу банків на основі методики CAMEL [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/20889/07-M%D0%B0tvijenk%D0%BE.pdf?sequence=1.pdf>
31. Гантер Дж.У. Сучасна банківська справа у зарубіжних країнах: питання теорії та практики. Банківська справа. 2017. №1 . С. 4-12
32. Гиляровська Л.Т. Комплексний аналіз фінансово-економічних результатів діяльності банку та його філій: навч. посібник. К.: Економічна думка. 2017. 23с.
33. Базельські основні принципи ефективного банківського нагляду [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/VCP%20Core%20Principles_ukr%20.pdf.
34. Закон України про банки та банківську діяльність [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
35. Масленченков Ю.С. Технологія та організація роботи банку: теорія та практика: підручник. К.: «Центр учбової літератури». 2016. 78 с.
36. Зайцева А.О. Базельський комітет. Наглядний процес та звітність. Банкір. 2018. №10 . С. 4-7
37. Офіційний сайт Національного банку України. — [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: [http:// bank.gov.ua](http://bank.gov.ua).
38. Офіційний сайт банку ПАТ «Приватбанк» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://privatbank.ua>
39. Тіханін В.Б. Моніторинг фінансової стійкості банку. Економіка без таємниць. 2008. №12. С.34-38
40. Варяш І.Ю. Банківська соціологія: підручник. К.: «Центр учбової літератури». 2016. 202 с.

41. Уразова С.А. Стійкість банківської системи: сутність та механізми дії. Гроші та кредит. 2007. №8. С.25-28
42. Лобанова Т.Н. Система головних показників ефективної діяльності банку. Управління у кредитній організації. 2009. №4. С.15-22
43. Меликьян Г.Н. Актуальні питання капіталізації, стійкості та конкурентоспроможності українського банківського сектору. Гроші та кредит. 2007. №7. С.20-23
44. Моїсєєв С.Р. Глобалізація фінансових ринків: міф або реальність. Дайджест – Фінанси. 2012. №3. С. 18-24
45. Іванов В.В. Аналіз надійності банку: підручник К.: «Центр учбової літератури». 2014. 56 с.
46. Белих Л.П. Надійність комерційних банків. Як банкам уникнути банкрутства . Банки та біржі. №15. 1996. С.192-193
47. Сафронова В.В. Фінансова стійкість банків в умовах кризи. Фінанси та кредит. 2014. №17. С. 34-38
49. Крєтова Н.А. Методи управління надійністю банку. Фінанси та кредит. 2018. №8. С. 43-46
50. Рейтинг надійності українських банків 2018. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <https://maanim.com/rates/banks>
51. Можанова І.І. Фінансова стійкість комерційних банків та не фінансових організацій: теоретичний та практичний аспекти. Фінанси та кредит. 2017. №11. С. 53-59
52. Гавруша О.Д. Аналіз фінансової стійкості банку. Бібліотека економіста. 2017. №1. С. 10-13
53. Горюкова О.В. Моделі фінансової стійкості кредитних організацій. М: Директ Медіа. 2014. 250 с.
54. Карпова Т.Л. Методи підвищення фінансової стабільності банків. 2019. URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/20859/>
55. Грачова І.І. Аналіз методики оцінки надійності комерційних та державних банків. Сучасне інноваційне суспільство. 2017. №13. С.13-17

56. Карімов Д.Р. Проблеми формування рейтингів банків рейтинговими агентствами. Теорія та практика сучасної науки. 2018. №11. С. 382-385
57. Новікова А.Б. Порівняльний аналіз зарубіжних методик оцінки фінансової стійкості комерційного банку. Знання. 2017. №4. С.60-63
58. Філін С.В. Оцінка основних факторів, що впливають на надійність комерційного банку. Знання. 2017. №6. С.77-81
59. Байрам У.Р. Переваги та недоліки методик оцінки надійності банків. Символ науки. 2018. №1. С.135-140
60. Потапова М.С. Аналіз показників економічної діяльності банків на основі бухгалтерського балансу. Вектор економіки. 2017. №17. С.11